

ARNHEMISCHE COURANT.

WOENSDAG 14 JANUARI.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal weeks wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag, is ƒ 3 in de drie maanden.

De prijs der Advertentien, een tot vijf regels, ƒ 2.00, en voor elke regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Leipzig, 27 dec. Vraagt men, welke eigenlijk de bron zij der niet te loochenen opgewondenheid en ontevredenheid in Saksen, zoo komt het antwoord hierop neder, dat de regering de constitutie als een gesloten heiligdom beschouwt, waarvan het volk niets weten mag; echter, als een organische instelling, met welke ontwikkeling en voltooiing zij belast is. Het zijn alzoo niet private drijfveren, particulieren, welke schuld hebben aan het algemeen heerschend misnoegen, — maar het is het hardaakkig vasthouden aan het bestaande, en dit bemoeijelikt iedere hervorming in hooge mate. Het is de regering, welke de geboorte aan Saksens ontevredenheid heeft gegeven.

Thorn, 30 dec. Sedert gisteren avond heerscht er in onze stad een onrustige beweging. Omstreeks negen ure des avonds werden alle wachposten hier versterkt, voorzien met scherpe patronen en patroosjes gecommandeerd, welke de stad moesten doortrekken. Heden, middelen op den dag, zag men kanonnen door de stad rijden. Een gedeelte derzelve is naar het bruggenhoofd tot wapening der wallen vervoerd geworden; twee stukken geschut werden als de hoofdwacht geplaatst en eenige andere verplaatst op de vestingwallen geposteed. Alle wachposten werden van af des namiddags 5 ure door officieren gecommandeerd, en de bruggen over de stadgrachten zijn heden nog vóór des avonds 6 ure opgehaald geworden. Men vraagt, waartoe dit alles? Daarom trent kunnen wij, met den besten wil, geen uitsluitel geven. Niemand, — de civiele en militaire autoriteiten natuurlijk uitgezonderd, — kent de aanleiding daartoe. Slechts zooveel kunnen wij, wat het feitelijke betreft, mededeelen, dat er arrestatiën hebben plaats gehad. Buitendien wordt er verhaald, dat er eene estafette naar Inowraclaw is vertrokken, om van daar berichten, en eene andere naar Graudentz, om van daar berichten te ontbieden; intusschen kunnen wij hieroor niet zeggen.

Warschau, 23 dec. Omstreeks ten acht ure gisteren avond, werd de brandklok geluid. Daar er, zoodra de militaire beweging eenen aanvang had genomen het gerucht verspreid werd, dat een voorbedachtelijk aangelegd vuur hetsein om de aanleiding tot opschudding te geven, in de herderij opgeblazen, in rep. spoedig gebluscht en daarentoe het vuur bezwaaren gewaarden, dat het met het gevreesde sprong in geen verband stond. Naar bijzonder berichten mochten wij vernemen, dat de brand in Gollub (4 mijlen van hier op de Oostrijksche Straatsburg), vele Polen, Joden, en meer dan gewaarden. (Zig. f. Press.)

PRUSSIEN.

Berlijn, 6 jan. Met opzigt tot de drukpers eindigde het oude jaar niet onder de verblijdendste gezigtspunten (1). Talrijke vermaningen werden er uitgesproken en zelfs werd aan de *Hamburger Blätter* te kennen gegeven, dat men denzelfden niet enkel het tabiet, maar ook den doortoeer zoutde belamieren, op waarschuwing niet badte. Al verder werden aan

(1) Intusschen geven ons de landdagsbesluiten toch het verblijdend nittigt op vervanging des praeventieven stelsels met het repressieve stelsel, en dit zal althij voor de wijk der drukpers, bij het zoo groot gestrengheid der drukpers strafwet, eene angstige zijn. (Aanm. der Köln. Red.)

zionlijke en hooggeplaatste schrijvers voor het *Weser-Zigt*, van het ministerie van binnenlandsche zaken gedaagd, en wij met hun aise-wegvalinge gemiddelde artikelen vablaude, en hen als de auteurs der artikelen ondbastellende, vermaande, daarmede niet voort te gaan. Naar wij vernemen, hebben dese publicisten, echter, tegen dese aandetwijze geprotesteerd; wijders geweigerd, alleen op grond van eene onderstelling, eene verklaring omtrent het geschied te doen, en zich bereepen op de behoefte regterlijk te zijn politie-vrijheid, zoo er in de bewuste niet-welgevallige artikelen eene straf- of politiewet mogt overtreden zijn. (Weser-Zigt.)

ENGLAND.

Londen, 30 jan. De antwoorden, door de koningin gegeven op de adressen der corporatiën van Londen en Dublin, zijn gedurende deze week het onderwerp geweest van alle gesprekken. De voorrijghheid, waarmede stukken van dien aard zijn gespeld, was bij deze gelegenheid niet uit het oog verloren, echter zijn de antwoorden van dien aard, dat men tot het besluit kan komen, dat de ministers voornemens zijn, om eene merkelijke wijziging te brengen in de wetten, naar welke thans de regten worden bepaald, die op de granen worden geheven. Velen zelfs aooronderstellen, dat, om eventuele schaarschte voort te komen, de tegenwoordige verheving gedurende eenigen tijd zal worden geschorst; dat is, dat het graan, hetwelk nu in entrepôt ligt, vrij verklaard en de vrije insoer in het koninkrijk gedurende een bepaald tijdvak zal worden toegestaan. Niets van dien aard ligt duidelijk in de antwoorden der koningin; echter zijn er geruchten in omloop, dat zulk een voornemen bestaat, en dit gerucht heeft ongetwijfeld op den handel invloed gehad, daar dersel in het einde der afgelopen week reeds meerdere formateit vertoonde.

Voortdurend ontvangt men van alle zijden berichten nopens vergaderingen, die gehouden zijn ten gunste van den vrijen invoer van granen. Sedert eenigen tijd zijn er meerdere bijeenkomsten gehouden tegen dese wijziging der graanwetten en de *Morning Post* deelt dagelijks berichten mede van onderscheiden vergaderingen, waarin het gouvernement wordt aangespoord, om te volharden bij de tegenwoordige verheving op dit punt. Bijeenkomsten ten gunste der herroeping van de wetten zijn niet minder talrijk, doch vinden wij in de verslagen van de vergaderingen beider partijen geen nieuwe argumenten, noch iets dat der verwele-ting van de wetten ten gunste der herroeping van de wetten van Fort-Elizabeth (Kaap de Goede Hoop), dat in de Algoa-baai een eiland is gevonden, waarop ruim 100,000 ton graan ligt, en dat er derhalve ruim 200 schepen, van 500 ton elk; hoedig worden zijn, om dien voorraad op te ruimen. De kwaliteit was zeer goed, hoewel niet zoo als die van Peru, echter zou die, in Engeland overgevoerd, goede prijzen kunnen bieden.

FRANKRIJK.

Parijs, 30 jan. De maarschalk Soult is ongesteld geweest, doch weder beter. De commissie voor het adres van de Kamer der Afgewerdigden heeft heden deszelfs werkzaamheden bijna geëindigd. Al de staatkundige vraagstukken, zowel buitenlandsche als binnenlandsche, zijn in beraadlaging geweest en alle punten zijn vastgesteld. De zal geen nieuw vraagstuk in worden opgenomen; alleen is er eene paragraaf, ten gunste van Polen, met algemeene stemmen ingelazocht.

De commissie zal zich morgen weder vereenigen tot de bepaalde regeling der redactie van dat ontwerp. Op den 12den zal de redacteur hetzelfde aan de Kamer in eene openbare zitting voorlezen. De beraadslaging zal waarschijnlijk eerst den 15den plaats hebben, want de Kamer zal zonder twijfel vooraf het onderzoek nopens het budget ten einde willen brengen en de commissiën benoemen in de bureaux, die tegen morgen zijn bijeengeroepen.

— Dezelfde personen, die in der tijd een feestmaal ter eere van maarschalk Bugeaud hebben gegeven, willen zulks thans doen ter eere van den gezant des keizers van Marokko.

— Toen in 1840 werd verklaard, dat men eene som van 140 millioen franken behoefde, om de fortificatiën rondom Parijs tot stand te brengen, beweerden de opposanten tegen het ontwerp, dat die som niet voldoende zoude wezen; men verdubbelde, ja verdriedubbelde zelfs die som.

Men kan thans deze werken als voltooid beschouwen en het is bewezen, dat men niet meer dan 140 millioen heeft nodig gehad en zelfs nog een fort meer, dan het plan bevatte, heeft kunnen aanleggen.

Men moet echter bekennen, dat het gebruik maken van het leger bij die werken op dien uitslag niet zonder uitwerking is geweest. Niet dat het werk, door de soldaten gedaan, veel minder heeft gekost, dan dat, hetwelk de gewone arbeiders doen, maar dit heeft voorgekomen, dat het dagloon door gebrek aan arbeiders niet zeer gestegen is.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 27 jan. Ten gevolge van het den 5den dezer genomen koninklijk besluit, tot voorwaardelijke verhoging van regten op den in- en uitvoer van sommige artikelen, zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal, naar aanleiding van artikel 2 der wet van den 18den juni 1845, betrekkelijk het tarief, binnen 30 dagen na dagteekening van opgemaakt besluit, moeten worden bijeengeroepen, ten einde een wets-ontwerp te ontwerpen, waaraan de Kamer bij besluit genomen beschikkingen.

's Gravenhage, 12 jan. Heden avond heeft de heer officier van justitie, de heer *Alsche*, vergezeld van den heer register-commissaris *Canneman*, den heer commissaris van politie *Waldeck*, benevens den fungerenden griffier en eenen daarvaarder, eene innel gedaan in de tegenwoordige woonplaats van *Wolff* wihns woning ontbiedt te agebruid. Nu eene parnimen is zoo wel hem, als zijne huisgenooten te hebben ondervraagd, is daarvan het gevolg geweest, dat zoo wel *Nelck*, als een zijner zonen, zijnde de oudste, die in de Spuisstraat gewoond heeft, althijmaal naar het huis van burgerlijke en militaire verhooring zijn overgebracht. Men wil den loop der justitie niet voortuilen en vermeedt, derhalve alreede de daadrank. Gewis zullen andere omstandigheden der justitie tot deze nieuwe in-lichtenis-neming hebben doen oeragaan.

— Eenigen tijd geleden, hadden wij het genoegen ten huize van den heer *B. Adams*, beeldhouwer alhier, een door hem vervaardigd beeld van eenen mannequin, groote ledpop) te mogen bezichtigen, hetwelk met alle regt de bewondering van de kundigen wegdraagt, daar het, in schoonheid van vormen en juistheid van bewegingen, door genoemden heer vroeger vervaardigde werken overtreft. Ongevoeg mag men het achten uit te weiden over het kunsttalent van den vervaardiger; geestes bij het hier

betrekking te onttrekken, omdat hij er zich niet voor berekend geloof, of omdat hij zich nooit op dat onderwerp had toegelegd. »Hoe zou IK er dan ooit gekomen zijn?» vraagt hij. »k Moet erkennen, dat hij zijne stelling meesterlijk verdedigt.

Daar is in het werk een schat van negentiende-eeuws staatswijsheid opgesloten. Maar, grut jongen, wat waren die negentiende eeuw menschen toch heel anders dan de twee-en-twintigste-eeuw menschen! Zoo eenvoudig, zoo vertrouwend, zoo gezeggelijk, zoo onderdanig, zoo regt kinderlijk, zoo in 't geheel niet beweetig, maar vol deferentie voor het beter inzicht hunner hooger. Wat waren ze met weinig tevrede! En wat konden de ministers toen al met heel weinig verstand toe! Die IK was me al een heele bol! Ze waren toen met zoo'n klein nachtpijje nog beter tevreden dan nu met gaslampen. Toen was 't nog een plezier om te regeren, maar nu... och, Heere! miserie! Tegenwoordig wil ieder uit zijne eigene oogen zien; 't vertrouwen is naar de maan. Neen, hoor, 't was me toch wat een gelukkige tijd, die negentiende eeuw tijd! k Moet er nie aan denken.

Ik ben met ~~u~~ in besprek, om de *Schetsen* bij hem in het licht te geven. Als onze menschen, door ze te lezen, eens tot nadenken kwamen! Als ze zich eens naar het negentiende eeuw-modus vonden! Jongen, jongen, wat zou ik blij zijn. Er zijn genoeg wenken, waarschuwingen en raadgevingen in IK's portefeulje, die men wel ter harte mogt nemen. Ik zal er het mijne toe doen. Of het wat helpen mogt!

Nu, mijn goede van snuffelen, alle goeds aan u en de uwen. Laat mij spoedig eens wat van u hooren. Ik moet nu eindigen, want over eene seconde passeert de stoom-licht-brievpost, en ik moet mijnen epistel nog vouwen en verzegelen. Vale.

TT.
VORSCHEMAN.

OPDRAGT

Aan mijnen veelgeliefden kleinzoon,

Floris Ministerlieb,

door zijnen liefhebbenden groot-papa.

LIEVE, BESTE JONGEN!

Wat doet het me goed, dat ik hoor, dat gij zoo stevig in de praktijk begint te komen. De praktijk, jongen, dat 's een heil'lijk ding, men zou oppervlakkig niet zeggen, dat er zooveel in zat. Als men het er maar weet uit te halen. Een advocaat is voor alles geschikt, want hij weet van wit zwart en van zwart wit te maken. k Weet, het wel, k ben ook advocaat geweest. De advokatie is een touw-kladder, daar men langs naar boven kloutert, tot men met zijn hoofd tegen de balken stoot. Knijp het touw maar vast in je handen, en pas op dat je niet de kramp krijgt.

Als je er niet of wat verder zijn, hoop ik, dat je er niet heel honger zult wezen, jongen; 't zou me zoo'n plezier doen, als ik je ook nog eens op een na op den hoogsten trap zag staan. Ik herdenk altijd nog met genoegen aan den tijd, toen IK daar ook stond, en toen IK die anderen daar zoo heel in de laagte zag, terwijl IK, van mijn verheven standpunt, het geheel zoo veel beter overzag. Gij hebt nooit aan staatsregt en staats-wetenschap gedaan, zegt gij. Dat is niets, jongen lief, en IK dan? hoor eens. Ik zal je eens mijne geheele staatkundige loopbaan, door exempels gestaafd, vertellen; ik zal er zelfs, tot meerdere securiteit, de officiële *Staats-Courant* bij aanhalen, want 't is soms zoo vreemd, wat ik je mee zal deelen, dat je 't anders onmogelijk zoudt kunnen gelooven, dat zoo iets ooit zoude kunnen gebeurd zijn. Als je dan ook eens op mijn spoor van de *Wet* geklommen zijt, kan je er misseken nog hier of daar wat van profiteren.

Ik zal je daar zoo meteen: hoe zou IK er dan ge-
komen zijn? want, Floris-vriend, onder ons gezegd en gesproken, van staatsregt en staatswetenschap had IK ook nooit wat begrepen. Hoe was het dan mogelijk, zegt ge, dat je zoo lang minister kondt blijven? Jongen, nu moet ik om je lagchen; weesje dan niet? maar wat was met mijn gezegd heeft: men zou nooit verstand de menschen geregereerd. *Wet* is al laag en laag, maar met de menschen is het nog pittiger hetzelfde als in zijnen tijd. Als je ooit aan de waarheid van dat gezegde getwijfeld hebt, lees dan mijne *Schetzen* eens, en je zult er van versteld staan. k Moet erkennen, dat het regeren in mijnen tijd al bijzonder makkelijk was, dat men al een bijzonder heel klein beetje verstand nodig had, om die goede Nederlanders (ze waren als schapen zoo mak.) te leiden en te besturen; ja, ik zou haast zeggen, dat die menschen verstand had, toen het meest kans had om in de regering te blijven; IK heb er het mijne volop van genoten. Verstand was het eenige waar men op waren met al het andere waren de superlatief oplettend. Mannen van talent en verstand waren toen ter tijd bitter schaars; en wij zorgden er wat voor, dat zij toch volstrekt niet het minste deel aan het landsbestuur kregen; want dan ware de heele heil' in de prajmen gelopen. (Ging nu als met het geld. De gesnoeide man wordt opgewisseld maar de goede gaje stukken laat men rondloopen. In de koninkrijken van de oude, riekelijke, gebrekkige menschen; de jonge gaje, gezonde, mogen in het slijk en den modder rondplassen.

Nu, jongen lief, ga maar je er mee bestudeer, en appliceer ze. Ik heb maar de voornaamste en tref-fendste voorbeelden er uitgekipt, (daarom noemde

ik het ook *Schetsen*), als je er meer van verlangt, in de *Staats-Courant* zal je, nog volop stof vinden. Nu; lieve jongen, adieu van

Uwen liefhebbenden groot-papa,
IK, de staatsman.

Babelhage, St. Innocentiusdag.

(Vervolg hierna.)

Ingezonden stukken.

Eenige opmerkingen over de adstructie van het requisitoir van het openbaar ministerie te Zwolle, tegen de Kritiek der Troonrede, door mr. J. H. G. BOISSEVAIN.

Heden morgen zond een mijner vrienden mij het nummer van *Overijssel* toe, waarin het vervolg en slot voorkomt van het betoog des heeren RIBBIUS te Zwolle, strekkende om de strafwaardigheid van de vervolgd *Kritiek der Troonrede* aan te dringen. Wij zijn den heer RIBBIUS hoogst dankbaar voor deze loyale handelwijze, van zijne adstructie door den druk algemeen te hebben gemaakt; het deed ons leed, dat de heer officier van justitie te Arnhem in dit opzigt den eenmaal ingeslagen weg verliet; want wij achten het van het grootste gewigt, dat de natie bekend rake met de gronden, op welke strafvorderingen van zoo algemeen belang steunen mogten. Wij achten dat vooral van gewigt voor het bestuur-zelf, bij strafvorderingen, welke op deszelfs specialen last worden ondernomen, opdat, zoo die gronden niet ten eenenmaal ontbreken, althans eenigermate de blaam worde afgeweerd, dat de drijfveer van deszelfs lastgeving slechts bestaan zou in vrees en haat tegen de pers.

Wij gevoelen ons te eer genoopt, thans in een openbaar dagblad een paar punten op te halen en te bestrijden, welke door den heer RIBBIUS dienstbaar zijn gemaakt tot de ondersteuning zijner stellingen, daar Z. Ed. Achtbare datzelfde middel heeft te baaf genomen, om die stellingen bekend te maken. Het geldt hier niet eene wederlegging met het oog op het geïncrimineerde stuk voor de vierschaar des regts; maar eene bestrijding, voor de vierschaar der publieke opinie, van de stellingen, welke men heeft moeten aangrijpen, om eenigen grond voor beide strafvorderingen, zoo tegen de *Arnhemse Courant* als de *Kritiek der Troonrede*, te vinden. Wij moeten ons hier bepalen tot hetgeen door den heer RIBBIUS is aangevoerd, daar wij de motieven van den heer SERRURIER slechts bij uittreksel kennen, en dus vreezen Z. Ed. Achtbare het onregt aan te doen, van woorden, welke de zijne niet waren, tot grond onzer beschouwingen te nemen, welk onregt wij met leedwezen ontwaren, dat Z. Ed. Achtbare reeds is aangedaan.

Gaarne doen wij hulde aan de voortreffelijke wijze, waarop de heer RIBBIUS zich van zijne taak heeft gekweten; ik geloof niet, dat er iets door Z. Ed. Achtbare overgeslagen is, hetwelk een schijn van grond kon opleveren; de ontwikkeling en zamenhang zijner argumenten, bovendien, maakt bij eene eerste lezing grooten indruk; bij ons althans was dit het geval. Maar spoedig bemerkten wij, dat de minste ruk eenige schakels van dien keten verbreekt, waardoor het geheel in stukken valt.

Wij stellen ons niet ten doel, terug te komen op de algemeene beginsels, uitvoerig in onze pleitrede ontwikkeld. Wij willen geens stellingen opbouwen, maar alleenlijk afbreken wat door den heer RIBBIUS was opgerigt.

Zijne hoofdredenering komt hierop neder:

»De regter moet zich bepalen tot juridische beschouwingen over de troonrede, zonder op het veld der constitutionele begrippen rond te dolen, en zij zoeken naar den aard der koninklijke onschendbaarheid en verantwoordelijkheid der ministers. De strafregter is niet bevoegd zoodanig verantwoordelijkheid te verleenen, als welke in der tijd sommige volksvertegenwoordigers te vergeefs hebben beproefd in de grondwet aangenomen en ingedrukt te zien.

Voor zooverre Z. Ed. Achtbare mede bedoelen mogt, dat de strafregter zich in zijn oordeel bepalen moet tot het *jus constitutum*, zonder in beschouwingen de *jure constituendo* te treden, beëinen wij dit gaarne. Maar dit neemt toch zeker niet weg, dat de regter in een onderzoek mag en behoort te treden naar den aard en het wezen der koninklijke onschendbaarheid en ministeriële verantwoordelijkheid, zoo als die regens bij ons bestaan?

De eerste vraag is, dunkt mij, bestaat bij ons koninklijke onverantwoordelijkheid? zoo ja, dan behoort de regter al derzelver gevolgen aan te nemen. Maar, zegt de heer RIBBIUS, de strafregter is niet bevoegd zoodanig onschendbaarheid des konings te verleenen als welke in der tijd sommige volksvertegenwoordigers te vergeefs hebben getracht in te voeren.

Hoedanige onschendbaarheid bedoelt hier de gescheide spreker van het openbaar ministerie? Kent Z. Ed. Achtbare verschillende soorten van onschendbaarheid, verschillende trappen? In onze koning regens maar loof of voor onschendbaar, en eischen sommige volksvertegenwoordigers het geheel?

Hier bevindt Z. Ed. Achtbare zich op eenen dwaal-

weg. Onschendbaarheid des konings, welke bij ons nimmer is betwist, komt ons voor, onschendbaar te zijn. Onk hebben nooit eenige volksvertegenwoordigers EENE ANDERE onschendbaarheid gevorderd, dan welke de regering erkende; dat, regtens bestond; maar zij vroegen in 1840 alleenlijk de bevestiging der BESTAANDE door een geschreven regel. De regering gaf daarin niet toe, uit vrees van de deur open te zetten voor de opname der ministeriële verantwoordelijkheid, welke zij toen nog wenschte te ontduiken, maar waaraan zij later moest toegeven. In het vorige jaar bestond de strijd, tusschen de negen voorstellers der grondwets-herziening en de onwillige leden der Kamer, alweder niet over eene grootere of kleinere, over een verschillend soort van koninklijke onschendbaarheid, maar over de nuttigheid om de erkende en bestaande door eene geschrevene bepaling in de grondwet op te nemen.

Wij vragen dus niet van den regter eene ZOODANIGE UNSCHENDBAARHEID als sommige volksvertegenwoordigers te vergeefs zouden hebben gepoogd in te voeren, — maar wij vragen een onderzoek naar hetgeen deswege regtens bestaat, en de toepassing daarvan.

Omtrent de ministeriële verantwoordelijkheid omhelst de heer RIBBIUS de leer, dat *dezelve ophoudt waar het contresign der ministers niet vereischt noch bevonden wordt*. Wij hebben dit punt in onze pleitrede uitvoerig behandeld, en zullen er hier dus niet bij stilstaan. Het is blijkbaar, dat men, naar dit stelsel, de oorzak hunner aansprakelijkheid in de mede-ondersteuning der ministers zoekt, terwijl die onderteekening ongetwijfeld een gevolg derzelve is. De ministers zijn niet verantwoordelijk OMDAT zij mede-ondersteunen; maar zij ondersteunen mede OMDAT zij verantwoordelijk zijn en om daarvan te doen blyken. Dit behoeft, dunkt mij, geen betoog. Of blijft de aansprakelijkheid van wets ontwerpen op den koning rusten, omdat geen minister dezelve onderteekent?

Wij gaan over tot een ander punt, waarop wij weinig verdacht waren. »Bovendien is de troonrede, »*stricto sensu*, geene daad van regering; ze is ook niet bij de grondwet voorgeschreven;» zegt de heer RIBBIUS.

Wat verstaat Z. Ed. Achtbare onder regeringsdaden *stricto sensu*? In hoe verre zijn dezelve onderscheiden van regeringsdaden *latiori sensu*?

De heer RIBBIUS is ons het antwoord schuldig gebleven. Of moeten wij de uitlegging zoeken in hetgeen daarop onmiddellijk volgt: »ze is ook niet bij de grondwet voorgeschreven;» met dien verstande, dat alleenlijk de voorschriften der grondwet, *stricto sensu*, daden van regering zouden daartstellen? Maar wij meenden, dat alle uitoefening, van welk gezag ook, *ingevolge* de grondwet plaats vond, welke dat gezag in het leven riep; de grondwet geeft aan dat gezag regien en verplichtingen en zoodra het handijdt, met zoodanig gezag bekleed, verkeert in de wettige uitoefening dier regien en pligten, dragen zijne handelingen het kenmerk van daden van regering of bestuur. De minste veld achter staat in dit opzigt met den koning gelijk; en toch geloof ik niet, dat de grondwet de functien van den koning onschrijft.

Of is de, regstreeksche uitvoering van de letter der grondwet alleen *stricto sensu* eene daad van regering? Is dus de uitvoering van wetten dat eerst *latiori sensu*, zoodat de troonrede in dit opzigt daarmede gelijk staat? Wij zoeken te vergeefs naar antwoord.

Het is waar, de grondwet schrijft alleen voor, dat de koning de Staten-Generaal zal openen, zonder melding te maken van een troonrede. Maar als Zijne Majesteit bij die wettige opening nu eene rede houdt, doet hij dit dan als privaat persoon, dan wel in de uitoefening zijner functien? Kan hier twyfel zijn? Een privaat persoon heeft regt noch bevoegdheid tot de Staten-Generaal het woord te voeren, maar wel het gezag, dat belast is met de opening hunner zittingen. Of moet men de letter der grondwet zoo opnemen, dat de woorden: »Ik verklaar deze zitting der Staten-Generaal voor geopend;» alleen geacht moeten worden de uitoefening van het wettig gezag uit te maken, terwijl de gesproken woorden als eene heil'berij van den privaat persoon, welke met dat gezag is bekleed, geene ambtsverrigting daartstellen?

De heer RIBBIUS leidt uit het stilzwijgen der grondwet af, »dat de troonrede geheel de personele daad des konings is;» en na eerst geargumenteerde te hebben, dat die rede eigenlijk *stricto sensu* geene daad van regering is, — gaat Z. Ed. Achtbare verder, en verklaart, dat zij dit in het geheel niet, dus *nullo sensu* zijn zou. Wij schrijven zijne bewijsvoering letterlijk af: »Ware, dezelve bij de grondwet voorgeschreven, en behoorde ze te worden opgemaakt door een collegie der gezamenlijke ministers onder voorzitting des konings, om vervolgens, namens dat collegie, door dien voorzitter te worden uitgesproken, dan zoude er nog grond zijn voor het denkbeeld van regeringsdaad, van ministeriële verantwoordelijkheid, en voor het beweren, dat eene beledigende beoordeling dier rede zoude zijn eene halvediging, dat gezamenlijke collegie aangedaan.» Nu echter de grondwet geene openingsrede voorschrijft, nu is de troonrede geheel de personele daad des konings.

Wij laten deze bewijsvoering zonder commentaar; alleen meenen wij daaraan duidelijk te zien de stralen, wat moeilijkheden artikel 5 van de wet op de regterlijke organisatie voor onze ambtenaren van het openbaar ministerie in zich sluit.

De heer RIBBIUS is niettemin billijk genoeg, ons krachtig de grondwet en artikel 4 der wet van 16 mei 1829, de beoordeeling, ja zelfs de veroordeeling der troonrede toe te staan, mits in GEMATIGDE TERMEN. Hoe? Als de troonrede, geenszins daad van regering, maar eene personele handeling des konings is, kunnen wij dan nog uit artikel 4 der wet van 1829 het regt putten, ons afkeurend oordeel daarover te uiten? Behalve dat dit hoogst onvoegzaam wezen zou, zouden wij ons er niet gaarne aan wagen; een nieuwe lastbrief tot vervolging zou ons uit diem zouten waan wakker schudden, in welken de redenering van den heer RIBBIUS ons wenst te brengen. Het komt hier, echter, al weder aan op het oude liedje van de termen, in welke men zijn oordeel kleedt. »Ik laat zelfs volkomen toe het afkeurend oordeel over het verslag der verrigtingen (de troonrede) doch men blijve dan ook binnen de behoorlijke beperkingen.» Dit zijn de woorden van den heer RIBBIUS. Maar men wijze ons dan toch die beperking aan, binnen welke ons afkeurend oordeel blijven moet! De heer RIBBIUS ziet hoon of laster tegen den persoon des konings — of misschien aanranding van zijne waardigheid; want wij weten het regte niet — in de woorden »toen wij het stuk (de troonrede) gedrukt voor ons zagen vanderde onze bijval in afkeuring.» — Z. Ed. Achtbare ziet hoon en later in het gezegde, dat eene zinsuude der troonrede eene magtspreuk is: — in 's Hemels naam, waar zijn dan toch die perken, welke het afkeurend oordeel, dat geoorloofd zijn zou, tegenhouden?

Mag men zeggen: de troonrede is slecht? Neen, want men houde wel in het oog, dat elk beleedigend oordeel over eene gehoudene rede den redenaar beleedigt, die deze rede heeft uitgesproken, en als het ware moet beschouwd worden, den redenaar te zijn toegevoegd tijdens het houden der rede" zegt de heer RIBBIUS, zoodat hij, die zegt: uwe rede is slecht eigenlijk zegt: gij zijt slecht, hetgeen ongetwijfeld hoon tegen den persoon en strafbaar wezen zou.

Mag men dan zijn afkeurend oordeel over de troonrede formuleren onder de woorden: Wij vinden die rede niet goed, niet voortreffelijk? — Neen, want men zou eigenlijk zeggen, dat men den spreker, den koning, niet goed, niet voortreffelijk vond; in één woord, men mag niet berispen; want onmiddellijk springt uw gezegde van de rede op den persoon des sprekers over; gij moogt niet eens zeggen: dat is eene magtspreuk; want dat is beleedigend voor den spreker.

Zie hier de uitersten, tot welke het openbaar ministerie is moeten komen, om mogelijker wijze het oordeel over een gedrukt stuk te kunnen betrekken op den gesupponeerden spreker. Hoon en laster zijn imputaties aan een individu; ik zie niet met welk regt men een oordeel over een opstel regtstreeks op den persoon des stellers zou mogen betrekken, dan het oordeel over eene schilderij of een gebouw op den persoon des vervaardigers. Als men van een gebouw of schilderij zegt: »het wekt mijne afkeuring, mijne verontwaardiging op," welk schilder of bouwmeester zou u eene actie van hoon of laster aandoen? — men lette wel, dat men hier eene privaathandeling beoordeelt, terwijl bij publieke handelingen de wet uitdrukkelijk aan ieder burger zijn oordeel vrij laat.

Maar zegt de heer RIBBIUS: »het oordeel over eene nitgesprokene rede is van veel beleedigender aard, dan elk ander, dat loopt over een stuk, dat niet anders dan in geschrifte van den beleedigde uitgaat.» Die redenaar was in de onderwerpelijke zaak onze geëerbiedigde koning, en elke kritiek zijner rede moet bij de juridische beschouwing worden aangemerkt, als in zijne tegenwoordigheid hoogst denzelven toegevoegd.

Naar deze juridische beschouwing, is het dus geheel hetzelfde of men zegt: uwe rede is slecht, dan wel: gij zijt slecht, — hetgeen niet het geval zijn zou als men slechts handelt over een geschreven en niet nitgesproken opstel. Wij missen het juridische doorsigt om dit onderscheid op te merken; hadden wij het opgemerkt, wij zouden het bewijs hebben geleverd, dat de geïncrimineerde kritiek der troonrede geschreven is nog lang vóór dat die troonrede was nitgesproken. Het zal den heer RIBBIUS toch wel niet onbekend zijn, dat die openingsrede reeds dagen te voren algemeen bekend en verspreid is? De dagbladen, bij voorbeeld de *Haarlemsche Courant*, deelden dezelve reeds mede bij anticipatie. Hoe nu, als die kritiek een geschreven en gedrukt opstel treft, hetwelk nog niet is nitgesproken en hetwelk men erkent dat ook niet door den aanstaanden spreker vervaardigd is? Moet men dan weder tot eene fictie komen, en onderscheiden tusschen een stuk, dat slechts bestemd is om in geschrifte voort te leven, en tusschen een stuk dat bestemd is om nitgesproken te worden? Dat ongelukkige artikel 5 van de wet op de regterlijke organisatie!

Wij willen nog even bij een punt stilstaan. »Het doet niets ter zake," zegt de heer RIBBIUS, »dat, volgens den aanhef van het geïncrimineerde stuk, den koning »de troonrede niet wordt geweten, noch hoogstdezelve »wordt verantwoordelijk gesteld voor de woorden, »die anderen hem zouden hebben ingegeven; — deze »voorafsprak, hoe slim ook uitgedacht, kan de aanranding en beleediging niet weeten, zoo menigvuldig, in dat stuk jegens den koning zelf is gepleegd. — »voornamelijk als het zoude opgaan te beweren, dat hij »niet strafbaar zoude zijn, die een minister, bij voor-

beeld, in ondubbelzinnige bewoordingen, van grondwets-verkrachting beschuldigt, zoo hij er slechts »hijvoegde, dat hij die verkrachting niet zoozeer aan »den minister zelve toeschreef, dan wel aan zijne »commissien of klerken.»

Daar behoort, in mijn oog, moed toe, om zoodanige regelen in een dagblad te laten drukken; — de heer RIBBIUS dende mij dit gevoelen niet ten kwade. Het zou niets ter zake afdoen, of een schrijver, zoo als die van het geïncrimineerde ernstig en uitdrukkelijk verklaart, met redenen uiteenzet, dat hij het onderwerp zijner kritiek geheel en al vreemd acht aan den koning, en alleenlijk beschouwt als het werk der ministers, welke hij met name ter verantwoording oproept. Is dan het criterium der hem toegedichte delicten geene *boosaardigheid*, dat is het *boos opzet*, om den persoon des konings in zijn karakter te houen of te lasteren? Het zou niets ter zake afdoen, of men den koning geheel en al buiten alle betrekking stelt met het oordeel, dat men veelt over een stuk, hetwelk is of hetwelk men meent te zijn — want dit is hetzelfde — het werk van een ander?

Ik houd mij aan uw voorbeeld van grondwets-verkrachting. — Als men zoodanige overtreding aan den dag brengt, maar uitdrukkelijk verklaart, zóó als de schrijver der *Kritiek*: »Ik wijt die verkrachting niet aan den minister; ik stel hem niet verantwoordelijk voor daden, door anderen versigt, ik acht hem geheel vreemd daaraan." — En als men dan redenen opgeeft en ontzouwt, waarom men die daad op rekening van derden stelt; dezen uitdrukkelijk beschuldigt, met name oproept; hua het verwijt toevoegt, — zal dan niettemin de minister opkomen met eene klacht van laster of hoon tegen zijnen persoon?

U Edel Achtbare noemt die voorafsprak van het geïncrimineerde stukje *slim* uitgedacht, waarschijnlijk in de vooronderstelling, dat de schrijver bij het nederstellen der woorden reeds het oog op deze vervolging gevestigd had. — Dat is eene redenering *ex post facto*; met het oog daarop had hij waarschijnlijk zijn artikel en portefeuille gehouden, of in het vuur gegeoid. Wij noemen die voorafsprak natuurlijk en voegzaam bij de beoordeeling eener rede, welke een onnadenkend lezer zich soms als het werk des konings kon voorstellen. Hij brengt zijne lezers terstond op zijn standpunt van beschouwing, welke door elk gedeeld wordt, die eenigzins doordent, — en hierin nu dadelijk eene *slimheid* te zien, eene *list*, waaraan hij partij zou kunnen trekken voor den strafregter — dit is, geloof ik, — U Edel Achtbare duidt mijn gevoelen niet ten kwade, — al weder een uitloeijsel van het moeilijk dilemma waarin artikel 5 der wet op de regterlijke organisatie u plaatste.

Heiligt het doel de middelen?

Men oordeele of die vraag ongepast is. Twee aanhalingen uit de resolutie van den minister van financiën van den 27sten maart 1845, n°. 41, gericht aan de ontvangers, mogen beslissen wat men zich bij de administratie al niet durft veroorloven. Elk ambtenaar, bezield met eenig gevoel van eigenwaarde, hindert het, voorschriften te moeten opvolgen, die hem herinneren aan de verkliekers uit een tijdperk van overheersching en dwingelandij, welks wederverschijning men voor onmogelijk heeft gehouden, — en toch, — wederom hebben de boomen ooren en dringt het argus oog, met vlammen den blik, door de muren der digt besloten woning.

Wij schrijven letterlijk na artikel 2 der INSTRUCTIE voor het werk van de vergelijking der personele huurwaarde met de kadmistrate begrootingen en met de bekende huurprijzen.

»In gezegd register worden aangeleekend al de »huurprijzen van af den jare 1823, onverschillig of »de ambtenaren daarmede in of buiten hunne »betrekking zijn bekend geworden, en of die kennis »put zij (men lette wel) uit notariële of onderhand- »nische, geregistreerde of niet geregistreerde huurcontracten, »uit publieke verpachtingen (wat zijn de geheimen »der registratie toch wel dewaardig en heilig???) »openbare nieuwsbladen, advertenties en aanplak- »kingen, of uit de publieke notariëit, of uit »mondlinge mededeelingen, of anderszins. »het is schier ongelooflijk als er in Nederlandtians »nog iets was dat ongelooftelijk kon voorkomen) »UIT MEER OF MINDER GELOOFWAARDIG GEBRUCHTEN (ergo »de gróste leugens niet uitgezonderd) »omtrent welke »ke beide laatste bronnen evenwel in de kolom »aan- »merkingen, bij iederen post, wordt vermeld de graad »van vertrouwen, dien dezelve schijnen te verdienen. »(De ontvangers zullen bij de maten, schalen en »gewigten, vochtmeters, enz. dus nog geloofsmeters »noodig hebben.)

Artikel 8 is even fraai curieus. »Ten einde meer »gemeld register gaande weg die mate van volledigheid te doen bereiken, dat dezelve uitkomsten, volgens de bedoeling der wet en overeenkomstig de »stellige begeerte des bestuurs, tot eene voldoende »handleiding kunnen strekken bij de toepassing van »den eersten grondslag der personele belasting, zijn »de ontvangers gehouden, ONAFGEBROKEN EN DOOR »ALLE ONDER HUN BEHEER STAANDE MIDDELEN, EVENWEL »ZOO WEINIG GEWUCHT MAKENDE MOEGELIJK, alle verhu- »ringen op te sporen, (arme speurhonden van ont- »vangers!) alles wat dien aangaande ter hunner ken-

nis mogt komen op te zamelen en van een en ander dadelijk aantekening te houden.

»Alle andere, zoowel hoofd- als mindere ambtenaren van de administratie der directe belastingen en die van het kadaster zijn verplicht op GELIJKE WIJZE en met dezelfde vlijt, tot het volledig maken der »voor bodwstoffen mede te werken, en de uitkomsten »van hunne nasporingen aan de ontvangers mede te deelen; terwijl gezegden hoofdambtenaren daarenboven »wordt aanbevolen, om, met betrekking tot dit werk, »op de mindere een wakend oog te houden, en overal waar nalatigheid of verflauwing wordt bespeurd, »door ernstigen aandrang tot volijverige en volstandige opvolging der gegeven voorschriften op te waken.

»Ten einde van hunne zijde tot volledigmaking van het register bij te dragen, zullen de ontvangers »der registratie (de geheimbewaarders) die der directe belastingen in de verzameling der huurprijzen »steeds behulpzaam zijn, enz.

Treurig, de beambten bij de belastingen te doen schuwen en in eigen oog te verlederen. Oustaatkundig, de natio alzóó te doen bespreiden. — Wie het licht schuwt versigt meestal kwaad. Openbaarheid is de onwillekeurige drijfveer, de nooddwang tot het goede. Waarom begrijpt men niet altijd, dat de maan soms overwacht breekt door de wolken en de handelingen der duisternis openbaart? — Wij willen niet hatelijk zijn of scherp; maar voorschriften als de mededeelde moesten niet gegeven worden. Wat zouden zij tot veel hatelijke gevolgtrekkingen kunnen aanleiding geven!

Onze burgervader? zaliger??? zou gevraagd hebben, »maar, mijn lieve mijnheer, wie? waartoe dient toch al die openbaarheid?" Het antwoord zou zeer eenvoudig zijn: »omdat eene geheimzinnige duisternis niets goeds verbergt." TANTUM.

Advertentiën.

Op heden den 10den Januarij 1846, is te ARNHEM overleden Jonkvrouwe LUTHERA ANNA, geb. GENTHE, geb. OENRADINA, WILHELMINA, BARONES VAN BAER-SOLTE.

Op Vrijdag den 30sten Januarij 1846, des voormiddags ten 10 ure, zullen, op den Huize Nettelhorst, bij Lochem, publick worden verkocht: 156 stuks zwane EIKENBOMEN, geschikt tot BERGOEDEN, PALEN, enz. waarvan aanwijzing is te bekomen bij den Jager op Nettelhorst.

Op Donderdag den 29sten Januarij 1846, des namiddags om twee uur, zullen, op den Huize den Eng, te Lienden, bij Tiel, voor contant geld worden verkocht: 14 stuks vette, scharige en tweejarige OSSEN; kunnende Koopers dezelve, des verkiezende na den verkoop nog acht dagen, kosteloos laten staan.

TE HUUR

Om met 1° Mei 1846 te aanvaarden:

Een zeer Logeabel BOVENHUIS, voorzien van vijf ruime KAMERS, KEUKEN met WELWATER-POMP, ZOLDER en KELLER, gelegen in het voornaamste gedeelte van het Dorp Lienden, in de Provincie Gelderland, aan den Straatweg tusschen Arnhem en Zutphen. — De hierop reflecteerenden kunnen, des verkiezende, ook STALLING voor een Paard en BERGING voor Rijtuigen bekomen.

Te bevragen, of in persoon of met vrachtwijze-brieven, bij den Eigenaar R. SEVEN STERN, te Dieren.

De goedkoopste Romans, in klein formaat.

Op heden is door den Boekhandelaar J. P. CROL; Zalt-Bommel, algemeen versonden:

HET EERSTE ROMAN VAN

DE ECHO

DER BESTE BUITENLANDSCHE SCHRIJVERS

DE RIDDER DE MAISON-ROUGE,

door ALEXANDER DUMAS, 1ste Deel.

100 tot 200 pag. à vijftig Cent.

Dit eerste of proefnummer ligt bij alle Boekhandelaren ter inzage, bij wie men tot 15 Januarij kan bestellen voor niet minder dan een geheel Jaargang, bestaande uit 26 Nummers, te zamen omstreeks 4500 bladzijden, bevattende, voor den uiterst geringen prijs van f 13.00.

Mannen als BOUDEMIJN, STEENBERGEN en GOOR en andere kundige vertalers, hebben mij hunne medewerking in mijne kostbare onderneming toegezegd.

Dit Werk is bijzonder geschikt voor Leesgezelschappen, Leesbibliotheken en voor diagenen, welke in geen Leesgezelschap zijn, en toch naar goede, gezonde lectuur verlangen, vooral wanneer 2 of 3 personen, zich dit werk te zamen aanschaffen.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 13 Jan. 2 El 7 Palm 5 Duim gew. O'gev. 23 D.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.